

formation of choral literature was associated with the period of borrowing other cultural phenomena, such as the Byzantine tradition in sacred music, Italian - in a secular, but all music levels were associated with Ukrainian folk art. The degree of interaction with folklore could carry multi-level nature: the use of specific *pospivok*, speed, intonation, which can be seen at the example of the landmark "Kiev" chant, borrowing popular types *holosovedinnya* in *partesnogo* concerts, creation of individual compositions were based choral arrangements of folk songs.

Keywords: *choral literature, choir, Ukrainian folklore, intonation*

УДК 37.034

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ДО ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ»

Г. В. ПЕТРІВ, викладач Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого»

Анотація. У статті розкрито значення поняття «ціннісне ставлення до земельних ресурсів». На основі різних наукових джерел розглянуто зміст понять «цінність», «ставлення», «земельні ресурси», сформовано узагальнене визначення досліджуваного феномену.

Ключові слова: *цінність, ціннісне ставлення, земельні ресурси, ціннісне ставлення до земельних ресурсів, виховання*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Загострення екологічних проблем, споживацьке ставлення до рідної землі, деградація ґрунтів, які є основою життя, забруднення земельних ресурсів пестицидами, гербіцидами та побутовими відходами вимагають від аграрної освіти виховання нової генерації українських громадян, які були б не тільки патріотами власної держави, готовими стати на її захист, але й виражали свою любов до рідної землі щоденною клопітною працею, піклуючись про майбутнє українських земельних ресурсів. Би синьо-жовті стрічки на одязі, вишиване вбрання та пафосний спів державного гімну не буде для нас виправданням перед наступними поколіннями, якщо ми залишимо на Землі після себе розорену пустелю. У мирний час патріотизм має проявлятися у повсякденній праці в ім'я зміцнення і розбудови держави. Як писав І. Франко, «наш голосний, фразеологічний та в більшій частині нещирий, бо ділами не потертий патріотизм мусить уступити місце поважному, мовчазному, але глибоко відчутному народолюбству, що виявляє себе не словами, а працею» [1, с. 573].

Сучасна система освіти має бути спрямована на розвиток не тільки когнітивно-пізнавальної, але й емоційно-ціннісної сфери особистості. Формування гармонійно-розвиненої, духовно багаті особистості неможливе без виховання в неї ціннісного ставлення до навколишнього середовища, а особливо до земельних ресурсів. Земельні ресурси – це не тільки джерело здоров'я, радості, краси. Це наш найвірніший друг і неоціненне багатство. Рідна земля вимагає від людини любові і поваги, турботи і бережливого ставлення. Сьогодні очевидним є той факт, що наше здоров'я безпосередньо залежить

© Г. В. Петрів, 2015

від стану земельних ресурсів, тому новій генерації слід гармонізувати свої відносини з навколишнім середовищем.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблему формування ціннісного ставлення досліджували та досліджують у філософському, соціологічному, психологічному, екологічному вимірах. Педагогіка об'єднує підходи всіх зазначених наук. Сутність поняття «цінності» у сучасній психолого-педагогічній науці розглядається у різних трактуваннях: у феномені «цінності» вбачають особливу значущість речей, явищ, процесів, для життєдіяльності особистості, її потреб та інтересів (В. Тугаринов); розкривають цінності як специфічне утворення свідомості; індивідуальну реальність, яка має особливу значущість для людини, котра її переживає (І. Бех, Л. Виготський, В. Малахов, С. Рубінштейн); розглядають «цінності» як спосіб зв'язку свідомості і буття, людини і світу (Л. Ломако); розуміють їх як форму ставлення суб'єкта до явищ об'єктивної діяльності (Г. Ганнусенко, Г. Жирська, М. Чернобаєва). Незважаючи на велику кількість наукових трактувань понять «цінність» та «ціннісне ставлення» проблема виховання ціннісного ставлення до земельних ресурсів у науковій літературі розглядалась лише частково в контексті ціннісного ставлення до природи.

Мета статті. Розкрити сутність поняття «ціннісне ставлення до земельних ресурсів».

Виклад основного матеріалу. Основним завданням для випускника аграрного навчального закладу має стати розуміння того, що земля на якій ми живемо є найвищою цінністю, адже за неї наші предки віддавали життя і ми повинні докласти всіх зусиль, щоб молоде покоління своєю господарською діяльністю не завдало шкоди українським родючим ґрунтам, вели екологічно чисте господарство, впроваджуючи екологічно безпечні технології вирощування продукції, дбайливо ставилось до природних засобів життя і національних багатств, були справжніми дбайливими господарями рідної землі.

Обґрунтовуючи зміст поняття «ціннісне ставлення до земельних ресурсів» і показуючи його як процес, у ході якого студенти аграрних коледжів виявляють свою особистісну і професійну сутність, перш за все слід розібратися в науково-категорійному апараті.

Ключовими тут є такі поняття як «цінність», «ціннісний». Тлумачний словник визначає поняття «цінність» як те, що має певну матеріальну або духовну вартість; важливість значущість чого-небудь [2, с. 237]. «Ціннісний» стосується до оцінки того або іншого факту, явища навколишньої дійсності з погляду його важливості, значущості для кого-небудь, пов'язаний з такою оцінкою [3]. В радянському філософському словнику зазначено, що поняття «цінність» відображає один із найсуттєвіших моментів практичної взаємодії людини із навколишнім середовищем та іншими людьми [4, с.756].

У філософському словнику «цінність» розглядаються як термін, що означає належне та бажане, на відміну від реального, дійсного[5, с. 707].

Ставлення - той або інший характер поведінки з ким-, чим-небудь [6, с. 634.], тобто ми можемо визначити поняття «ставлення» – як вибірково встановлений у свідомості суб'єкта зв'язок з об'єктом оточуючого світу, що проявляється в раціональній (вербальна), емоційній (переживання, психічні стани), практичній (вчинок, поведінка) формі.

Розглядаючи проблеми ставлення особистості слід звернути увагу на концепцію В. М'ясищева за якою психологічні ставлення людини - це цілісна система індивідуальних, вибіркового, свідомих зв'язків особистості з різними

сторонами об'єктивної дійсності: з явищами природи; з людьми і суспільством; із собою як суб'єктом діяльності. Учений зазначає, що ставлення проявляється у зовнішньому факторі та разом з тим виражає внутрішній світ індивіда [7, с. 347].

Цінність – це поняття, яке вказує на людську, соціальну і культурну значимість певних явищ і предметів діяльності. Цінність є світоглядною орієнтацією людини, уявленнями, які склалися в тій чи іншій культурі про ідеал, моральність, добро, красу. Будь-які події та явища в природі, суспільстві, житті індивіда сприймаються ним не лише за допомогою науково обґрунтованих теорій, а й пропускаються через призму власного ставлення до них.

Узагальнивши різні авторські підходи розуміння цінностей, виділяємо такі основні їх ознаки: спрямованість цінностей на людину, на все те, що їй властиве та відрізняє від тварини, вони є основою свідомості та поведінки; • цінності є продуктом суспільної свідомості та виражають рівень культури людства як духовної, так і матеріальної; • цінності тісно пов'язані з людською діяльністю та соціальним буттям; вони є орієнтирами в соціокультурних, економічних умовах, що постійно змінюються; • за допомогою цінностей особистість визначає суб'єктивне ставлення до навколишнього світу власної життєдіяльності.

Ціннісне ставлення – це ставлення людини до різних предметів і явищ оточуючої дійсності, як до вартостей, що емоційно-позитивно переживаються. Це коли людина бачить у певних об'єктах, предметах, сутностях певну значимість. Вони оцінюються в плані добра і зла, істини чи хибності, краси чи потворності, допустимого чи забороненого, справедливого чи несправедливого тощо [8].

Земельні ресурси – землі, що використовуються або можуть бути використані в різних галузях народного господарства; вид природних ресурсів. Земельні ресурси характеризуються територією, якістю ґрантів, кліматом, рельєфом, гідрологічним режимом, рослинністю [9, с. 480]. Земельні ресурси - частина земельного фонду, що використовується або може бути використана у народному господарстві, це сукупний природний ресурс поверхні суші як просторового базису розселення і господарської діяльності, основний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві.

Аналіз вищеподаних джерел дозволяє сформулювати таке визначення поняття «ціннісного ставлення до земельних ресурсів» – це якість особистості, що виявляється у небайдужому, чуйному ставленні до землі як одухотвореної годувальниці з її родючістю та здатністю забезпечити добробут і процвітання народу. При цьому земля сприймається як жива матерія, у родючому шарі якої нагромаджена життєдайна енергія продуктивності, що є основою продовольчої безпеки країни, самодостатньою субстанцією, здатною без радикального техногенного втручання давати екологічно чисті, здорові врожаї та забезпечити високу якість життя людей. Ціннісне ставлення до землі проявляється у бажанні працювати на землі, турботі про збереження та відтворення родючості ґрунтів, спрямованості на ведення екологічно чистого землеробства без забруднення ґрунту хімічними речовинами, зокрема добривами, гербіцидами та пестицидами [10].

Ціннісне ставлення до земельних ресурсів студентів аграрних коледжів, яке розуміється нами як інтегративне особистісне утворення, що включає структурні елементи, відповідно до різних сфер особистості людини, а саме: потребово-мотиваційна, когнітивна, емоційно-ціннісна, діяльнісно-поведінкова,

рефлексивно-оціночна. Компонентами ціннісного ставлення до земельних ресурсів особистості: екологічна свідомість, потреба вирощування екологічно чистих продуктів, потреба у санації та збереження потенціалу родючості національних земельних ресурсів; знання про історію використання людиною ґрунтів, про органічно-біологічне землеробство; вміння, навички, звички ведення екологічно безпечного обробітку земельних ресурсів; відповідальне ставлення до природи, дбайливе ставлення до навколишнього середовища, рефлексія особистої готовності дбайливого господарювання, вміння і навички корекції господарсько-економічної діяльності відповідно до соціальних і особистих потреб, загальнолюдських і національних цінностей.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, ціннісне ставлення до земельних ресурсів – професійно важлива якість особистості, що включає засвоєння знань про земельні ресурси та їх значення у розвитку економіки країни, патріотичні погляди, переконання, ідеали у ставленні до рідної землі, суб'єктивні переживання в оцінці землі як унікальної, одухотвореної годувальниці, усвідомлення необхідності ведення екологічно безпечного господарства, раціонального використання земельних ресурсів (досягнення економічно доцільного і екологічно безпечного рівня віддачі від одиниці цих ресурсів, дотримання збалансованості й необхідного рівня вмісту поживних речовин у ґрунті, запобігання різним видам ерозії, запровадження енергоощадних біо- та екобезпечних технологій обробітку ґрунту, науково обґрунтоване проведення меліоративних заходів); а також сформовані на цій основі уміння і навички екологічно безпечного господарювання, прогнозування власних ближніх та віддалених наслідків господарської діяльності в аграрній сфері та здатність відповідати за свої дії перед власною совістю, державою та наступним поколіннями.

Перспективи подальших досліджень полягають у розкритті структури ціннісного ставлення до земельних ресурсів.

Література

1. Франко І. Одвертий лист до галицької української молодезі // Франко І. Вибрані твори: У 3-х т. – Т. 3. – Дрогобич, 2004. – С. 570-576.
2. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К.: Наукова думка, 1970–1980. – Т. 11. – 670 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови/ Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1440 с.
4. Філософський словник: 2-ге вид. перероб. і доп./ В.І. Шинкарука – К: Головна редакція української радянської енциклопедії, 1986. – 800 с.
5. Філософський енциклопедичний словник / Ред кол.: В. І. Шинкарук, Є. К. Бистрицький, М. О. Булатов та ін. - К.: Абрис, 2002. – 742 с.
6. Словник української мови: в 11 томах. – Том 9, 1978.
7. Мясичев В. Н. Психология отношений : избранные психологические труды / В. Н. Мясичев ; под ред. А. А. Бодалева. – М. : Из-во института практической психологии ; Воронеж : Модек, 1995. – 356 с.
8. Виховання і самовиховання на засадах національно-патріотичних цінностей: методичний посібник для студентів і науково-педагогічних працівників аграрних і природоохоронних ВНЗ / Укладачі Р. В. Сопівник, Г. В. Петрів. – К.: «ЦП «Компринт», 2014. – 185 с.

9. Географічна енциклопедія України: В 3-х т./О.М. Маринич (відповід.ред) та ін. – К.: «Українська Радянська Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1990. – Т. 2: З – О. – 480 с.

10. Сопівник Р.В. Виховання лідерських якостей студентів аграрних вищих навчальних закладів : [монографія] / Р. В. Сопівник. 2-ге видання доповнене. – К.:«ЦП «Компринт», 2014. – 533 с.

REFERENCES

1. Franko I. Odvertyy lyst do halyts'koyi ukrayins'koyi molodezhi // Franko I. Vybrani tvory: U 3-kh t. – Т. 3. – Drohobych, 2004. – S.570-576.

2. Slovnyk ukrayins'koyi movy: v 11 tt. / AN URSS. Instytut movoznavstva; za red. I. K. Bilodida. – K.: Naukova dumka, 1970 –1980. – Т. 11. – 670 s.

3. Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy/ Uklad. i holov. red. V. T. Busel. – K.; Irpin': VTF «Perun», 2003. – 1440 s.

4. Filososfs'kyy slovnyk: 2-he vyd. pererob. i dop./ V.I. Shynkaruka – K: Holovna redaktsiya ukrayins'koyi radyans'koyi entsyklopediyi,1986. – 800 s.

5. Filososfs'kyy entsyklopedychnyy slovnyk / Red kol.: V. I. Shynkaruk, YE. K. Bystryts'kyy, M. O. Bulatov ta in. – K.: Abrys, 2002. - 742 s.

6. Slovnyk ukrayins'koyi movy: v 11 tomakh. – Tom 9, 1978.

7. Myasyshev V. N. Psykholohyya otnoshenny : yzbrannyye psykholohycheskye trudy / V. N. Myasyshev ; pod red. A. A. Bodaleva. – M. : Yzvo ynstitutu praktycheskoy psykholohyy ; Voronezh : Modyek, 1995. – 356 s.

8. Vykhovannya i samovykhovannya na zasadakh natsional'no-patriotychnykh tsinnostey: metodychnyy posibnyk dlya studentiv i naukovopedahohichnykh pratsivnykiv ahrarnykh i pryrodookhoronnykh VNZ / Ukladachi R.V. Sopivnyk, H.V. Petriv. – K.: «TSP «Komprynt», 2014. – 185 s.

9. Heohrafichna entsyklopediya Ukrayiny: V 3-kh t./O.M. Marynych (vidpovid.red) ta in. – K.: «Ukrayins'ka Radyans'ka Entsyklopediya» im. M.P. Bazhana, 1990. – Т. 2: Z – О. – 480 s.

10. Sopivnyk R.V. Vykhovannya liderykhykh yakostey studentiv ahrarnykh vyshchykh navchal'nykh zakladiv : [monohrafiya] / R.V.Sopivnyk. 2-he vydannya dopovnene. – K.:«TSP «Komprynt», 2014. – 533 s.

СУЩНОСТЬ ПОНЯТИЯ «ЦЕННОСТНОЕ ОТНОШЕНИЕ К ЗЕМЕЛЬНЫМ РЕСУРСАМ»

Г. В. ПЕТРИВ, преподаватель Обособленного подразделения Национального университета биоресурсов и природопользования Украины «Залещицкий аграрный колледж им. Е. Храпливого»

***Аннотация.** В статье раскрыто значение понятия «ценностное отношение к земельным ресурсам». На основе различных научных источников рассмотрено содержание понятий «ценность», «отношение», «земельные ресурсы», сформирован обобщенное определение исследуемого феномена.*

***Ключевые слова:** ценность, ценностное отношение, земельные ресурсы, ценностное отношение к земельным ресурсам, воспитания*

ESSENCE OF THE CONCEPT «VALUE ATTITUDE TO LAND»

PETRIV H. V., teacher of Separated Subdivision of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine "Zalishchyky Agricultural College named by. Ye. Khraplyvyy"

Summary. The article deals with the meaning of "value attitude to land." On the basis of various scientific sources the meaning of "value", "attitude", "land resources", formed generalized definition of the studied phenomenon.

Key words: value, value treatment, land resources, value attitude to land, education

УДК 378.147:619(477+410)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ В НІМЕЧЧИНІ

О. П. ПИЛИПЕНКО, старший викладач кафедри іноземної філології і перекладу Національного університету біоресурсів і природокористування України

Анотація. У статті розглядається впровадження компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців ветеринарного профілю у навчальних закладах Німеччини. Аналізуються компетентності випускників п'яти ветеринарних навчальних закладів Німеччини (Ганновера, Берліну, Гіссена, Мюнхена і Лейпцига). Запропоновано використання накопиченого досвіду німецьких ВНЗ у практиці українських ветеринарних ВНЗ.

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентність, лікар ветеринарної медицини, вища ветеринарна освіта, Німеччина, навчання

Постановка проблеми у загальному вигляді Нині існує велика кількість досліджень, як у вітчизняній, так і в зарубіжній теорії та методології, присвячених компетентностям. Німецькі вчені Ерпенбек Джон (Erpenbeck John), Хойсе Фолкер (Heyse Volker), Бербель Бергман (Bärbel Bergmann) розглядали компетентності через призму її складових: фахову, методичну, соціальну, особисту.

Фахова компетентність включає в себе знання, вміння для виконання вимог конкретної професії (конкретної робочої ситуації). Під методичною компетентністю розуміють ситуаційно-пізнавальні когнітивні навички в якості навчальних або контрольних стратегій (навички вирішення проблем). В 1997 р. німецькі вчені Байц (Beiz) і Зіґріст (Siegrist) включили до методичної компетентності передачу фахових знань через аналіз і системний підхід, продукування креативних рішень, структуризацію та класифікацію нової інформації [6, с. 39]. У 1995 р. німецькі дослідники Шюлер (Schüler) і Бартелме (Barthelme) розділили соціальну компетентність на компоненти з найбільш вираженим типом поведінки, а саме: комунікативність, здібність до координації і роботи в колективі і компоненти, які мають експланаторний характер, а саме: емпатію, впевненість, чутливість, міжособистісну гнучкість. До особистої компетентності були

© О. П. Пилипенко, 2015